

JAROSLAV VRCHLICKÝ:

ŠÁRKA.

(Vyháto ze sbírky "Myth")

DÍL I.

A seděli tak dlouho pohromadě; v myšlénkách každý vnořen, když tu náhle blesk projel slují. Šárka vzechopila se a v stranu, odkud hromu ohlas duněl, se jala volat: "Trhej závoj mraků, ty neúprosmě božství silným bleskem, to líp ti sluší, nežli v srdce lidská vlt lásky jed a zničení a zkázu! Vlt, Bivoji, že kšlenou mne zavou; leč klamou se; já rozumnou jsem pouze a oni šli, kteří žijí v míru a milují! Ó, Bivoji, já měla bych děkovat, že's druhdy byl mi štítem; leč klinout musím tomu okamžiku, kdy zbloudila tvá noha v lesa stíny. Že nenechal mne v moei Ctiradově; on byl by znečil mne a úděl ženy, by vyplněn byl na mně; já jsem mohla se klidně vrhnout s Vyšehradské skály, a pozdraviti hrdě tajuplný břeh věčnosti; já nemusila poznat a cítit lásku, kterou nyní klinu. Ó, Bivoji, již tam pod starým dubem, kdy setkaly se hromné vaše mláty, mně Ctirad postavou a vděkem těla a silou, věhlasem a statečností známý smysly vše a pobouřil krev v žilách; a jestli jsem se mstila, na oko jen to bylo sklamat Vlasty bďelé vojsko; já chtěla prehnout s ním a žiti jemu kdes v cizině, jen sobě, svojí lásce jak v lešech, Bivoji, ty s Kašou žiješ. Leč onen zločin, jímž vyrvala žena si lásku z řader, nesl trpkou kletbu. I srdce Vlasty cítilo jen prázdno, A Ctirad, jediný muž na Děvině. Jak zřela jsem jej v středu spílých ženštin, z nichž každá pohár plný v tvář mu chrstla, a v duši výsměch; vzkyplá žluč ve mně a moje láska pozvedla se děsná. Já chtěla Vlastě vyrvat svojí kořist, Co jiných mužů sta vražděno všady, o jednoho boj zaplál neúprosmý. Ach, osudu to nejkruťejší výsměch! Leč v dlaní své kdo drží moc, má právo. Té noci spala vášní spítá Vlasta na hrudi Ctirada a před svítáním na valech Děvina jej vblýly v kolo. Já vravela se z noční svojí pouti, šla vyzradit jsem vojsku Přemyslova vehod na Děvin i slabé stráže hradu. Mlý jitra svit se plížil mezi lesy a ukázal mi, co jsem čekat měla, však čemu posud těžko uvěřiti!

Tu v mlodích klesla jsem pod děsné kolo, sloup šibenice objímala v slzách a s hlasným pláčem svjela se v prachu, co zatím s hlavy jeho na kůl vblité, jež trčela nad rozlámaným tělem, krev hustá v kapkách padala, tak zvolna, tak odměřeně na mou šij, mé čelo. I cítila jsem lásky plamen v duši jak žíhal mne, v mých očích tryskaly slzy a vzdechy v řadrech — jen ty kapky krve tak zdlouhavě, jak dešť, jenž z jara padá, mně pokrývaly ruce, vlasy, spánky. Hleď, Bivoji, zde posud stopy jejích; tu uschlou krev já dosud líbám v pláči a línu sobě, bohům, lidu, světu, rvu svoje vlasy, věru líp to umím, než vichřice, když trhá větve blíž. Tak ležela jsem pod Ctiradem mrtvým jak mrtvola; já neviděla ani, jak cestou, již jsem prozradila mužům, hra zaplaven byl vojskem Přemyslovým, jak tuhá se se svedla na nádvoří, jak mrtvá Vlasta klesla v první šiku, jak zapálen vzplál Děvin pokofený, jak jisker, dýmu, prachu vír a přívál se hnaly nad mou hlavou, praskající jak fitily se trámy — pouze krve tak husté, těžké, olovené kapky se řinuly se Ctiradovy hlavy na moji tvář a pily mou duši, a žžaly mé srdce. Hrdzo děsná! Já viděla, jak strnulé ty oči se otvíraly, jak rty sesinaly se pohnuly a dly: "Miluji tě!" To prohrlo můj tupý sen, to švalo mne líticím, to zas vltlo sílu v mé údy schvácené; já prehla v lesy a od té chvíle tčkám jejích pouští a stále zřím, jak strnulé ty oči se otvírají, jak rty sesinaly se hýbají a praví: "Miluji tě!" Ó, též i tady, kerem této sluje je vidím zas a slyším... Běda, běda! Ó, bozi, k čemu stvořili jste lásku?"

A skácela se; hostinný klin Kašy jí zachytil. Vlak darmo; duše prehla jí brdem táhlým z opmťených řader. Dešť šuměl v listí, noc se vlekla v slněch jak v řadrech stařena, jež nocleh hledá. Na klíně nesla Kaša mrtvou Šárku jak děcko, dlouhým bhem unavené; před slují seděl Bivoj, ani nezvedl zrak; sklopný, tak očekával jitra.

A když se sneslo k porosené trávě, vzal mrtvou Šárku na mohutná bedra, nes lesem ji a na nejvyšší skále, jež černé hroty pozvedala v azur, jí spálil na hranici. Klidným okem kouř této žertvy stíhal na ozornu, tam zůstal sedět, až zapadlo slunce.

Česko-americký přehled.

— Prof. dr. K. Velemlnský do stal dovolenou a přijede již ku konci t. m. do New Yorku. Zdrží se v Americe asi 8 měsíců, aby mohl důkladně prostudovati americké školství. V New Yorku zůstane 6 týdnů, v Chicagu déle. Zavítá do všech universitních měst. Při této příležitosti uspořádá řadu přednášek pro velké a pohádkových večerů pro mládež. Přihlášky o přednášky možno učiniti u Svazu Svobodomyšlných.

— Na mezinárodním kongresu ehemiků, jenž koná se v místnostech Columbia university na Morningside Hights a jenž potrvá do 12. září, podléhají se následující zástupci české vědy: prof. Karel Novotný, prof. E. Votoček, dr. Jos. Frenka a prof. Šestlík.

— Četné čtenáře naše bude již sté zajímavá zpráva z chicazských časopisů, jež týká se známého zde pěvce a bývalého člena pražského Národního divadla p. Bohumila Ptáka. Týž usadil se trvale v Chicagu a zafidil tam pěveckou a hudební školu, která ponese název Chicazská konservatoř Hudby a bude se nalézati v Čes. Slov. Am. Sini v č. 1436 záp. 18. ul. Jak z právě rozeslaného prospektu vysvítá, bude ústav pozůstávati ze tří vyučovacích oddělení, tak aby začtv byla dána příležitost studovati zpěv od prvních základů až po studie operních partí. Jedno oddělení bude věnováno vyučování hře na housle a piano. V dětském oddělení bude vyučován zpěv od prvních počátků a dvakrát měsíčně bude pořádána dětská beseda a jednou za měsíce dětské představení divadelní, takže rodiče budou mít stále příležitost převěřovat se o pokroku svých dětí.

— Hrozná neštěstí postihlo 40letého krajana a známého spolkového pracovníka jmenovitě z krutů Západní Česko-Bratrské jednoty a Č. S. P. S., p. Franka Charváta, majitele farmy u Green Bay, Wis. Kraján Charvát, jenž je bratrem paní Josefy Šimonkové, manželky obchodníka s piany, p. Jar. Šimonka, má mnoho přátel i v Chicagu. Pan Charvát pracoval v sobotu na svém domě, dávaje mu "kabát" cementové omítky. V tom, když dlel na ležení ve výši druhého poschodí, zahlédl nějakého cizho a podezřele vypadal jeho psa, blížícího se k místu, kde měl svoji budoucí lovecký pes. Pes vypadal podezřele a při tom tak lidně, že bylo viděti, že by rána z pušky byla proň dobrodružím. Pan Charvát nechtěl, aby pes utekl a později třebas okolí ohrožoval, nestoupil s ležení, ale vzkouzl oknem přímo do bytu svého otee, aby na místo své vlastní vzal starou pušku "dědečkovu". Tato částečně již zrezavělá, ležela za kufrem. Charvát byl přesvědčen, že není nabita, proto jí vzal za hlavu a chtěl jí z úkrytu vytáhnouti. Ale v tom vyšla rána a celý náboj zarýl se nešťastnému krajanu do brady a úst, tak že mu byla dolejší čelst v pravém slova smyslu uražena.

— Nad krajinou od Rocky River v Ohio západně až k Lorain koncem minulého týdne rozpoutala se elektrická bouře, při níž uhodilo do stavení farmáře p. Ant. Tománka. V zápětí vzála se budova. Na hasení nebylo ani pomýšlení a kraján přišel nejen o obydlí, nýbrž i seník se stáji. Farma p. Tománka nalézá se u Avon Point, O.

— Kraján Josef Pecháček, farmer od Prague, Okla., dopustil se v minulých dnech sebevraždy. Pecháček byl dosti zámožný a příšlivý farmář, který s manželkou plných 15 roků žil v lásce a svornosti a dětem svým byl stejně vzorným otcem, jak ženě svojí milujícím manželem. Minulý týden odešel jednoho dne o 11 hodině dopolední ze stavení s puškou, řka, že jde zastřelit nějakého ptáčka. Žena jej upozorňovala, že oběd bude pomalu hotov, a proto ho zdržovala. Pecháček však šel si nedal a vyšel. Když pak bylo již odpoledne a večer a on se stále nevracel, šla manželka s jeho bratry ho hledat. Leč nenašli ho. Druhého dne hledá

no opět a když i tentokráte bezvýsledně, oznámil tehán pohřešovaného, p. Ladr, případ šerifovi, který pak s družinou svou jal se po něm pátratí systematictěji. A šerif ho našel zastřeleného v houští na prerii. Pecháček z pušky své vpálil si do hlavy dvě rány, ze kterých jedna téměř půl hlavy mu ustřelila. Byla na něho brozná podívána. Asi před čtvrt rokem pokoušel ho vteklý vrah a nyní ve stávajícím vedru Pecháček z toho asi sešlel a ve stavu tom učinil pak životu svému konec. Zanechal po sobě manželku Emillii a dvě děti a sice 4letou Otylu a 1 rok starého Raymondona. Vedle toho odchodu jeho želi jej 4 sestry a tři bratři. Náhlá smrt Pecháčkova vzbudila v celém okolí nemalé vzrušení, neboť Pecháček sám byl pro svou příšlivost a svou milou a dobru povahu všeobecně ctěn a vážen.

— V okresní márnici v Chicagu zahájen byl v sobotu inkvest na 10letém Váe. Hanzlíkem a 13 roků starým R. Hoekstrou, kteří stali se dne 29. m. m. obětmi výbuchu dehtového kotle, náležejícího Barrett Mfg. & Paving Co. Hanzlík, jehož ovdovělá matka bydlí v čs. 1905 záp. 13. u., jakož i Hoekstra, podlehl popálením v sobotu v okresní nemocnici a třetí z hochů, Fr. Doherty, tone dosud mezi životem a smrtí v jmenované nemocnici.

— 83letý kraján Pavel Staněk, bydlící v Cicero, Ill., nalezen byl na svém loži mrtve, zdušen plynem. Smrt jeho zavinila dle všech nepopíratelných okolností nešťastná náhoda, totiž unikání zrdného plynu v jeho ložnici. Zemřelý narozen byl v Poli, kraj budějovický a v Americe dlel celých 45 roků.

— Chicazský policista Woodrich byl pověřen úkolem, aby vypátral pobyt 24letého Karla Adama, který pro různé krádeže a loupeže jest stíhán zdejší policií. Tyto dny došla na canalportskou stanici v Chicagu zpráva z Naperville, že tam byl zatčen nějaký muž pro pokus vyknutí vlaku burlingtonské dráhy, který jel z Chicaga. Policista Woodrich odejel ihned do Naperville, kde v zatčeném poznal Adama. Policista žádal za jeho vydání, což mu bylo odepřeno, protože tamní policie klade Adamovi za vinu, že provedl tam několik loupeží a jedle vážnější obžalobu proti Adamovi vznesla, jak již předem řečeno, pro pokus vyknutí vlaku. Jak policista Woodrich zjistil, zavězl Adam na koleje burlingtonské dráhy trakař s úmyslem vyknouti vlak. Trakař byl zachycen parostrojem, který jej smýkl po zemi, při čemž značně poškodil trať. K vyknutí vlaku však nešlo. Policie v Naperville v brzkou pachatele vypátrala a zatkla. Adam popírá veškeré činy klade- ní jemu za vinu. Týž nalézá se ve vyšetřovací vazbě v okrese Du Page.

— Jak new-yorský český tisk oznámil, koná spolek česko-amerických žurnalistů v New Yorku přípravy k uvítání delegace Pražské Obchodní a Živnostenské komory k Pátému Mezinárodnímu sjezdu obchodních komor v Bostonu, který tam ve dnech 22. až 25. září shromáždí zástupce obchodních komor 27 různých zemí. Pokud jde o Česko-Americkou Tiskovou kancelář, rozhodl před časem Výkonný výbor, že ředitel kanceláře má býti vyslán přichozní vstře a má je provázeti cestou, aby jednak byl delegací pro ruce potřebnými informacemi a přispěl tím národohospodářskému využitkování přjezdu pražských hostů pro styk s českou Amerikou, jednak aby v anglickém tisku dostalo se pražským hostem, již by se jinnk v záplavě evropských hostů ztráceli pod jménem "obchodních komor z Rakouska", náležitě pozornosti jako Čechům a aby při té příležitosti proniklo opět do amerických novin další lepší vědomí o českém národě. Jako zástupci budou pražskou Obchodní a Živnostenskou komorou delegováni páni: Viceprezident Dr. F. Malinský a I. sekretář vládní rada Dr. R. Hotowetz, Dr. Grégr, Jan Votruba a německý člen J. Waldtek. Jako další delegáti sdástati se ještě kongresu pánuv: Dr. Jan Matys, Dr. Zd.

Fafl, Dr. Jar. Novák, Dr. Ot. Hoppe, Ing. Art. Škýrka a Dr. J. Loewenstein. Mimo to přihlásilo se ještě několik účastníků z kruhů průmyslových a doufáme, že i městská rada pražská, jakož i některé průmyslové a obchodní korporace vyšlou ke kongresu své zástupce, jichž jména Vám dodatečně sdělíme. Obchodní a Živnostenská komora v Praze. President: V. Němec. Sekretář: Dr. Hotowetz.

— Ochranné zařízení pouliční káry zachránilo českému hošíkovi Louisu Pokornému, č. 1339 záp. 18. ul. v Chicagu život. Malý hošík hrál si na ulici s několika kamarády stejného stáří. Jeden z těchto hošíků pojednou běžel proti němu, při čemž ho porazil a Louis padl na koleje. V též okamžiku jela kára, která hochu zasáhla. Očiti svědkové trnuli hrůzou v domněni, že nebohý hoch bude károu úplně rozmačkan, leč k údivu všech vyvázl z nebezpečení. Ochranný rám vozu jej vyzvedl a poněvadž vůz jel příměřenou rychlostí, podařilo se řidiči v čas vůz zastaviti, takže hoch utrpěl jen nepatrné odření.

— Český hoch, Louis Záklašník, syn známého českého fotografa, Josefa Záklašníka v New Yorku, doblý si zásluhy zachráněním života svého soudruha, a není vyloučeno, že dostane se mu odměny od Carnegieova hrdinského fondu. Záklašník byl pozván do tábora Boy Scoutů v Coytesville, N. J., který byl zřízen nákladem J. J. Astora, zahynulého s lodí "Titanic". Hoší jednoho dne dostal dovolenou, aby se šli vykoppat a každý užil vhodné té příležitosti. Jeden z nich jménem Schreiber z Astorie dostal ve vodě křeče a začal zápasiti s vlnami. Zavolal o pomoc, ale náhle se potopil, byv stržen proudem, a když se vypracoval nad vodu, zavolal hlasitěji. Té chvíle jej zaslechl Záklašník a byl nejvyšší čas. Hoch se potopil podruhé a vynořil se nad vodu zrovna v tom okamžiku, když byl mladý Záklašník blíž něho. Tento se vrhl do vln a jako dobrý plavec plaval rychle k místu, kde viděl, že život lidský je ohrožen, a jakmile se hoch vynořil, chtěl jej chopit a vleci ku břehu. Ale tento se zoufale zachytil svého záchrance a hrozil svým mimoděčným počínáním strhnouti jej s sebou do vody. Záklašník věděl již z vypravování, že třeba rázného jednutí v takových okamžicích, a proto několika ranami přivedl tonoucího do bezvědomí a potom jej mohl pohodlně přitáhnouti ku břehu. Nad hochem bylo třeba pracovat celou hodinu, než byl přiveden k vědomí. Potom byl dopraven do tábora a dovezem o svého domova. Zatím se dostalo záchranci se všech stran uznání. Byl hrdinou dne. Major tábora Šticht mu projevil uznání a slíbil, že vyřídí potřebné listiny, aby se mu dostalo uznání v úřední formě. Byl potom pozván do obydlí zachráněného a obdarován štědrě. Při tom je pozoruhodno, že nemá v pravdě úplné pochopení pro svůj hrdinský skutek, poněvadž považuje všecko za věc docela přirozenou, jakoby se musila přihoditi.

— Národní Tiskárna v Chicagu slavila 1. září dvaatě výročí svého založení a na oslavu téhož vydala nevelký, ale krásný památník, který má býti zároveň ukázkou toho, co lze v této české moderní tiskárně zhotoviti. Společnost začala velice skromně, s nedostatečným kapitálem a po dlouhou řadu let musela vésti tuhá zápas o svoji existenci. Dlouhá léta byla v nájmu, ale dnes vlastní na Blue Island ave. velkou moderní budovu, opatřenou těmi nejmmodernějšími stroji tiskářskými a personál vzrostl s půl tuctu na 74 členů.

PRÍROSKÝ TEXAS.

Mám v prodeji tisíce akrů krásných zařizovaných a vzdělaných farem, leuá a surových prerijních pozemků ve středním a přímorském Texasu za mírné ceny a na lehké splátky. Pište si o český pozemkový papír Texasu a o seznam a ceny posemků, které pošlu zdarma na požádání. Pište na:

JOE DŠDEK, Rosenberg, Tex.

JAROSLAV VRCHLICKÝ DO-TRPĚL.

Kratičká věta; tři slova pouhá, ale tím bolestnějším dojmem působí na každého, kdo zná jméno Vrchlického, kdo ví, čím byl pro český národ a jeho literaturu. A věru, že jest málo těch, kdo by to nevěděli. Vrchlického knihy pronikly všude tam, kde se českým jazykem mluví a i my na území Spojených Států máme příležitost poznati básníkovu díla, neboť v každé městské knihovně, která jest zřízena v místech, kde jest česká osada, máme menší či větší výběr z Vrchlického.

Jaroslav Vrchlický, pravým jménem Emil Frida, narodil se v Lounech dne 17. února, r. 1853. Jeho otec byl malým obchodníkem a táž dráha byla patrně určena i malému Emilovi. Nesvědčila mu však a proto poslal jej otec ke strýci, jenž byl farářem v Ověčarech u Kolína, kde pobyl celá čtyři léta a kam se vždy rád vracel na prázdniny. Léta, která ztrávil na faře, stala se mu pramenem poznání a vědomosti. Bohatá knihovna strýčova poskytovala mu i zábavu i studium, z níž čerpal mnoho pro založení pevného základu svého básnického fondu. Nejoblíbenější četbou mu byla díla starých mistrů. Zvláště oblíbil si Shakespeara a španělského básníka Cervantesa. — Gymnasium navštěvoval Vrchlický nejprve ve Slaném, pak v Praze a dokončil je v Klatovech. Do těchto let spadají též počátky jeho literární činnosti. Svě prvotiny uveřejňoval pod pseudonymem Jaroslav Vrchlický. Historika tohoto pseudonymu jest všeobecně známa. Mladý student Frida sedával rád u potoka Vrchlice, blíže Kutné Hory a rozmlouval tam s důvěrným svým přítelkem, pozdějším profesorem Thomayerem. Tento mu poradil uvítati tohoto pseudonymu a od té doby začal se na obzoru české literatury třpytiti nová hvězda, jas-

nější a jasnější, která dovoluje jen málokteré, aby před jejím světlem nebledla. "Světozor", "Květy", "Lumír", "Zlatá Praha" byly prvními časopisy, které uveřejňovaly práce mladého literáta. Po skončených studiih gymnasiálních vstoupil Vrchlický do semináře, ale dlouho tam nepobyl. Po roce již dal se zapati na filosofickou fakultu pražské university, kdež věnoval se studiu jazyků a literatur, zvláště románských. Jako posluchač filosofie učil francouzského historika Arnošta Denise češtině. Po absolvování university stal se vychovatelem a pak suploval nějaký čas na učitelském ústavu pražském, odkud byl jmenován sekretářem české techniky. Konečně jmenovala jej universita Pražská svým čestným doktorem a brzy na to stal se mimořádným a ještě později řádným profesorem na české fakultě filosofické. Byl jmenován též členem české akademie a mnoha zahraničních vědeckých společností.

Také byl členem panské sněmovny a v době boje za všeobecné hlasovací právo pronesl ve sněmovně pozoruhodnou řeč ve prospěch tohoto lidového požadavku. V posledni době byl vážně nemocen. Na radu lékařů odejel zprvu do Opatce, potom však mu jeho lékař poradil, aby se odebral na zotavení do svěžího vzduchu Domažlic, ale zákeřná choroba konečně jej zdolala. Jeho tělesná sehrauka přestala žiti dne 9. září, ale jeho duch bude žiti v jeho dílech věčně.

Pokud se tkne jeho literární tvorby — je mnohostranná. Jemu nastály úsk alej lyricky a epicky, jeho duch spěl dále ke hlubším dramatu. Přenášel do poesie české nádherné výtvozy španělské, francouzské, italské, německé i americké literatury, také však sám ozdobil českou literaturu nádhernými plody. Všechny filosofické snoustavy, všechna náboženství, každé země a dějiny všech národů nacházejí u něho o-

blasu. Občas zabočí i na domácí půdu, ale jen aby se na krátko pozdržel. Jeho smělý duch musí štíti širší obzory, kde není mezí. Studium starověku, vyvinulo ve Vrchlickém smysl pro krásu a lepost, zvláště těla lidského. Z citů lidských nejvyšše klade lásku. Ona je původem všeho, nejvyšší slasti lidem a proto zní básnický příkaz jeho: Milujte se! Tento směr, totiž hlásání sensualismu vzbudil Vrchlickému mnoho odporů, jejichž odpor vyvrcholil při oslavě padesátiletých narozenin básníkových vydáním brožury pod názvem "Oslava papírové pyramidy", v níž přirovnává se celé životní dílo Vrchlického k sponstě potíštěného papíru. Ovšem jménu, které má Vrchlický, skoditi to nemůže a jeho talent je tak ohromný, že budou se mu divit věčné lidi, kteří jednou literární práci jeho poznají. Pokud se tkne velikosti jeho tvorby, stačí, uvedeme-li, že knih, hlavně sbírek básní, dramát, ale i prosy, původních i přeložených, jest na sto svazků, které mají skutečnou cenu literární. Kdyby se byl narodil jako příslušník některého velkého národa, byla by smrt jeho želena pe celém světě. Ale i tak, jako člen malého, nesamostatného národa, doblý si velice čestné místo v literatuře světové.

Smrt vyrvala nám Vrchlického předčasně. Zachovejme mu vělou památku.

☞ K pokroku farmáře není třeba pouze pokroku odborného, zemědělského, ale pokroku duševního vůbec. Oběma účelům slouží "Česko-Americký Venkov", který jest uznáván za nejlepší list pro venkovskou rodinu — muž, ženy a dorost. Převzděte se o tom a pošlete si pro číslo na ukásku. Předplatitelé dastanou za 60 letků 10c 17 druhů zahradních semen, která sama v drobném obchodě mají cenu \$1.35.